

ES kontekstas

2020 m. liepos 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/1056 dėl elektroninės krovinių vežimo informacijos (toliau – Reglamentas (ES) 2020/1056) buvo priimtas siekiant paskatinti krovinių vežimo ir logistikos skaitmeninimo procesą, kad būtų sumažintos administracinės išlaidos, pagerinti kompetentingų institucijų vykdomos priežiūros gebėjimai ir padidintas vežimo efektyvumas ir tvarumas Europos Sąjungoje.

Reglamentu (ES) 2020/1056 buvo nustatyta informacijos, susijusios su krovinių vežimu Europos Sąjungos teritorijoje, teikimo elektroninių ryšių priemonėmis, vykdomo tarp atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų ir kompetentingų institucijų, teisinė sistema, t. y. nustatytos sąlygos, kuriomis remdamasi kompetentingos institucijos privalo priimti informaciją, kai ją atitinkami ekonominės veiklos vykdytojai teikia elektroniniu būdu; nustatytos taisyklės dėl paslaugų, susijusių su atitinkamų ekonominės veiklos vykdytojų kompetentingoms institucijoms elektroniniu būdu teikiama informacija, teikimo.

Vizija

Ateities logistika neįmanoma be procesų skaitmenizavimo, o įmonės, kurios savo veikloje nepradės naudotis inovatyviomis sistemomis, ilgainiui negalės efektyviai konkuruoti ir sėkmingai mažinti kaštų ir taip dinamiškoje transporto srityje. 2018–2020 metais 41,7 proc. transporto įmonių Lietuvoje diegė inovacijas.

Transporto inovacijų asociacijos atliktas tyrimas rodo, kad vienas vairuotojas vidutiniškai vežasi apie 15 CMR dokumentų, tai sudaro 50 A4 formato lapų, neskaičiuojant kitų pateikti reikalingų dokumentų. Vidutiniškai kas mėnesį iš Lietuvos atvažiuoja ir išvažiuoja apie 50 tūkst. vilkikų. Tai reiškia, kad apie 192 tonų popieriaus kasmet reikia vien šiems dokumentams atspausdinti, tai yra per 4000 tūkst. nukirstų medžių kasmet.

Europos Komisijos skaičiavimais, skaitmenizavus procesus ir pradėjus naudoti elektronines formas, sumažėtų administracinė našta, kuri per 20 metų padėtų transporto ir logistikos dalyviams sutaupyti 27 mlrd. Eur.

Tyrimai rodo, kad naudojant skaitmeninius dokumentus ir „eCMR“, procesus galima būtų atlikti tris kartus greičiau, nei naudojant popierinius dokumentus, dokumento pildymo laikas nuo 20 minučių sutrumpėtų iki 5 minučių. Be to, tai gerokai sumažintų administracines išlaidas.

Lietuvos transporto įmonių vilkikų reisai be krovinių 2020 metais sudarė 15 proc. visų važiavimų, o šalies viduje tokie reisai sudarė 37 proc. Transporto sektoriaus išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (toliau – ŠESD) kiekį galima sumažinti optimizuojant kelių transporto krovinių srautus (mažinant tuščią ridą) ir pasitelkiant skaitmenizacijos priemones (atitinkamai padidinamas transporto įmonių veiklos efektyvumas, sutrumpinamas darbuotojų darbo laikas, taupomos eksploatacinės išlaidos). Siekiant optimizuoti krovinių srautus tuščios ridos mažinimui ir išteklių taupymui, reikia paskatinti pervežimo sausumos transportu įmones įdiegti šiuolaikines transporto valdymo sistemas, kurios tiesiogiai prisidėtų prie tuščios ridos sumažinimo, t. y. GPS sekimo sistemą, kartu su transporto užsakymų valdymo sistema bei prieiga prie transporto biržų. Įdiegus šiuos tris skaitmeninius sprendimus bent pusei Lietuvos vilkikų parko, tuščių reisų skaičius būtų

sumažintas net iki 30 proc. Sumažinus vilkikų išskiriamas ŠESD bent 10 proc., per metus būtų sutaupoma 375 000 tonų CO₂.

eFTI projektas tai žingsnis link realaus laiko ekonomikos idėjos įgyvendinimo, leisiančio automatizuoti važtaraščių išrašymo, siuntimo ir apskaitos procesus, sumažinti išlaidas ir padidinti konkurencingumą.

- 2026 m. Lietuvoje 80 proc. krovinių pervežti bus naudojami elektroniniai važtaraščiai.
- 2029 m. Lietuvos vežėjų informacija apie krovinius bus teikiama tik elektroniniu būdu.

Strategija

EK šiuo metu dirba, kad techniškai įgyvendintų Reglamentą (ES) 2020/1056, šios europinės technologijos platformos turi pradėti veikti 2025 metais.

LT, suvokdama eFTI žadamas naudas ir lyderystės galimybes, siekia būti tarp pirmųjų šalių, diegiančių elektroninius važtaraščius ir darančių įtaką įvairiems šios sistemos parametrams. Lietuva planuoja dalyvauti EK grupių veikloje, eFTI testavimo, diegimo ir sklaidos procese.

Kad eFTI projektas būtų sėkmingas, šia sistema turėtų naudotis ir valstybės institucijos, ir logistikos kompanijos, ir jų klientai. Dėl techninio sudėtingumo būtina, kad įgyvendinant projektą aktyviai dalyvautų ir IT srities specialistai.

LT siekis yra kiek galima labiau įtraukti verslą į sistemų kūrimą, siekiant, kad sistemos būtų inicijuojamos ir išlaikomos suinteresuotų verslo įmonių. Taip būtų užtikrinama technologinė pažanga, patogumas ir nepriklausomumas nuo biudžeto lėšų.

Bendroji užduotis

Kuriant ir diegiant eFTI Lietuvoje bus siekiama:

- Sukurti eFTI funkcionavimui reikiamus technologinius komponentus, užtikrinti jų atitiktį kuriamiems EK komponentams
 - o Numatoma, kad kompetentingos institucijos gautų krovinių vežimo informaciją iš eFTI platformų per Lietuvos nacionalinį prieigos punktą. Lietuvos nacionalinis prieigos punktas privalo būti sukurtas iki 2024 m. gegužės 20 d. Valstybinė mokesčių inspekcija bus atsakinga už Nacionalinio prieigos punkto (toliau – NAP) sukūrimą ir palaikymą.
- Dirbti su logistikos / IT įmonių atstovais, kad verslas savo lėšomis sukurtų keitimosi eFTI duomenimis platformą (-as) ir įgyvendintų tokių sistemų palaikymui reikalingus verslo modelius.
 - o Jei reikalinga, sukurti tokiam modeliui reikalingą teisinį reguliavimą ir kitas priemones
 - o Sukurti abipusiškai priimtinus veiksmų planus ir jų laikytis. Patikimi planai yra svarbūs, kad leistų verslui pasitikėti būsimu reguliavimu ir sistemomis, planuoti ir daryti investicijas į reikalingus komponentus ir pasiruošimą
- Sukurti pokyčių planą ir paskatinti logistikos įmones iš anksto prisitaikyti prie pasikeitimų
- Kartu su partneriais visokeriopai skatinti elektroninių važtaraščių naudojimą, kartu ir skatinančiu reguliavimu.

0 užduotis – Patvirtinamas LRV nutarimas dėl Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo

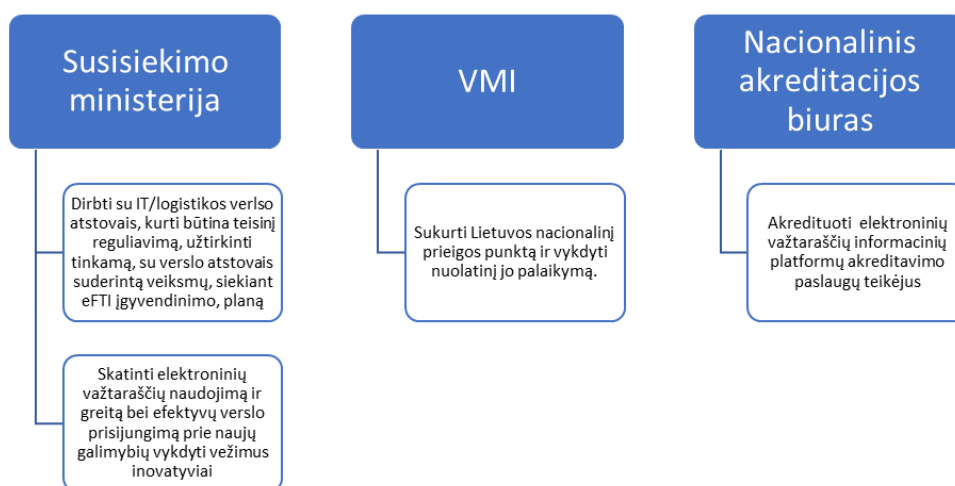
Susisiekimo ministerija, kaip institucija, atsakinga už Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo koordinavimą:

- Rengia, derina ir teikia tvirtinti LRV nutarimo dėl Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo projektą;
- Koordinuoja Nacionalinę Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo darbo grupės veiklą;
- Kartu su Nacionalinės Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo darbo grupės nariais formuoja Lietuvos poziciją Reglamento (ES) 2020/1056 klausimais, atsižvelgdama į ES darbo grupių teikiamą informaciją;
- Atstovauja LT ES darbo grupėse;
- Teikia Reglamente (ES) 2020/1056 numatytą informaciją Europos Komisijai.

LR Vyriausybė tvirtina nutarimą, kuriuo paskiria:

- Valstybinę mokesčių inspekciją prie Finansų ministerijos atsakinga už Lietuvos nacionalinio prieigos punkto sukūrimą Europos Sąjungos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės lėšomis iki 2024 m. gruodžio 31 d.;
- Susisiekimo ministeriją institucija, atsakinga už Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo koordinavimą;
- Nacionalinį akreditacijos biurą institucija, atsakinga už informacinėmis ir ryšių technologijomis grindžiamų platformų ir paslaugų teikėjų sertifikavimą atliekančios (-ių) įstaigos (-ų) akreditavimą.

Patvirtinus LR Vyriausybės nutarimą, nutarime minimos institucijos tampa atsakingos už tikslų ir užduočių įgyvendinimą pagal pateikiamą schemą.

LR Vyriausybės kanceliarijos sukuriamą eFTI priežiūros darbo grupę paskiriama atsakinga už sklandų ir nepertraukiamą užduočių įgyvendinimą ir projekto realizavimą.

1 užduotis – Studijos NAP sukūrimo techninėms specifikacijoms ir veikimo principams pirkimo procedūros

Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka parenkamas paslaugos teikėjas, kuris rengs NAP sukūrimo technines specifikacijas ir veikimo principus, arba dalyvaujama tarptautiniame projekte, siekiant parengti NAP sukūrimo technines specifikacijas ir Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo ekosistemos ryšius ir sąveikas.

2 užduotis – NAP techninių specifikacijų rengimo pradžia

Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka parinktas paslaugos teikėjas rengia NAP sukūrimo technines specifikacijas ir veikimo principus arba dalyvaujama tarptautiniame projekte rengiant NAP sukūrimo technines specifikacijas ir eFTI reglamento įgyvendinimo ekosistemos ryšius ir sąveikas.

3 užduotis – ES paskelbia Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo IT architektūros sprendinius ES iki 2023 m. vasario mėn. Europos Komisija paskelbia Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo IT architektūros sprendinius, kuriais remiantis bus galima kurti NAP ir eFTI platformas.

4 užduotis – NAP sukūrimo techninių specifikacijų rengimo pabaiga, NAP sukūrimo pirkimo dokumentų rengimo pradžia

Aiškiai identifikuotos NAP sukurti būtinos techninės specifikacijos ir Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo ekosistemos ryšiai bei jų sąveika. Jų pagrindu formuojami pirkimo dokumentai NAP sukūrimui.

5 užduotis – NAP sukūrimo konkursas

Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka Valstybinė mokesčių inspekcija atranka NAP kūrimo paslaugos teikėją (-us).

6 užduotis – kuriamas NAP ir eFTI platformos

NAP kūrimo paslaugos teikėjas kuria NAP.

Valdysenos modelis – struktūros ir vaidmenys

eFTI priežiūros darbo grupė, sudaroma LRV kanceliarijos

Sudaro Vyriausybės kanceliarijos, Susisiekimo ministerijos, Ekonomikos ir inovacijų ministerijos, Aplinkos ministerijos, Finansų ministerijos, Žemės ūkio ministerijos atstovai (viceministrų lygmens).

- Vertina Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo eigą, atsižvelgdama į jame nustatytus terminus, ieško sprendimų susidariusioms problemoms išspręsti
- Jai atskaitinga Susisiekimo ministerija ir Susisiekimo ministerijos sudaryta darbo grupė eFTI reglamento įgyvendinimui koordinuoti

Susisiekimo ministerija

- Teikia apibendrintą informaciją Priežiūros komitetui
- Vykdo susitikimus su verslo atstovais
- Koordinuoja Nacionalinės eFTI darbo grupės veiklą
- Dalyvauja ES darbo grupėse dėl eFTI reglamento įgyvendinimo

Nacionalinė darbo grupė eFTI reglamento įgyvendinimui koordinuoti

Sudaro institucijų ir nevyriausybinių organizacijų, patenkančių į eFTI reglamento reguliavimo sritį, atstovai (apie 40 žmonių)

- Teikia pasiūlymus Susisiekimo ministerijai dėl eFTI reglamento įgyvendinimo;
- Nagrinėja ir sistemina ES institucijų informaciją dėl Reglamento (ES) 2020/1056 įgyvendinimo, atstovauja ES darbo grupėse dėl eFTI reglamento įgyvendinimo;
- Ieško tinkamiausių sprendimų dėl eFTI reglamento įgyvendinimo kartu su nevyriausybinių organizacijų (verslo) atstovais (ypač dėl eFTI platformų kūrimo ir jų sąveikos su NAP).

EU paskelbia eFTI reglamento įgyvendinimo IT architektūros sprendinius	Europos Sąjunga					vasari o mėn.									
NAP sukūrimo techninių specifikacijų rengimo pabaiga, NAP sukūrimo pirkimo dokumentų rengimo pradžia	Viešųjų pirkimų nustatyta tvarka parinkti konsultantą i, Valstybinė mokesčių inspekcija							rugpjūči o mėn.							
NAP sukūrimo konkursas	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos								lapkriči o mėn.						
Kuriamas NAP ir eFTI platformos	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos														
Veikiantis NAP	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų												sausio mėn.		

